SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanji se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.
Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob ½6. uri popoludne.

Štev. 281. V Ljubljani, v petek 5. decembra 1884. **Letnik XII.**

Moderna zgodba ali faliment.

V nekem kraji na Kranjskem so fabrike ali bolje rečeno, kovačnice, ki so pred nekaj desetletji veljale 30—40 tisoč gld. Pred dvema letoma je te fabrike kupil neki Dunajčan; koliko je dal za-nje, mi ni znano, ali iz tega, da je plačal, kar iz gotovega vira vem, 15 tisoč percentualnih pristojbin, smemo sklepati, da je kupnina znašala 300—400 tisoč gld. Mož je bil star, bolehen in menda v tej fabrični stroki ne dosti izveden, ker so delavci vedno tožili, da gre zdaj vse narobe. Uradnikov je imel pet, nekaj časa šest, ki se, izvzemši enega, za cerkev niso nič menili. Kake razmere so bile med delavci, kterih je bilo okoli 70, je dosti, da povem, da jih je pet v očitnem priležništvu živelo. Blagajnica je bila večidel prazna; zato delavci navadno niso svoje plače v mesecu dobivali, pač pa so se jim dajale ob tednu marke, za ktere so dobili v fabriški štacuni vse, kar je delavcu treba za živež, se vé, vse jako drago. Dostikrat je manjkalo potrebnega materijala in delavci so morali počivati včasih po več dni; prigodilo se je pa tudi, da so v nedeljo delali.

Letos v septembru je fabrikant kar naenkrat faliral; pravijo, da znaša pasiva 600 tisoč gld. Število delavcev se je jelo krčiti, a ostalo jih je še dosti, ker so mislili, če posestnik falira, pa drugi pride. Začetkom novembra se je naznanilo uradnikom, da so z novim letom odpuščeni. Kmalu potem, v drugi polovici novembra, pa tudi delavci zvedó, da jim bo treba kopita pobrati — čez štirinajst dni. Sveti Miklavž bo menda ta osodni dan. Nič se ne vé, kdo bo kupil, kdaj se bo, če se sploh bo, zopet začelo delati. Vse fabrike so zdaj cenjene dobrih 100 tisoč gld.

To je ob kratkem vsa zgodba. Priobčili smo jo brez imenovanja kraja in osob, ker nam ni za osobnosti, ampak za stvar. Priobčili smo jo brez komentara, ker mislimo, da je ta zgodba sama najboljši komentar sedanje dôbe. Kaj hočejo delavci začeti? Kam se hočejo zdaj v najhušem mrazu obrniti? Največ jih namerava iti na Štajarsko in Zgornje Avstrijsko. Kdo jim bo pot plačal, ker si niso nič prihranili ali prav za prav nič prihraniti mogli. Kdor je sam, se bo že še kam kako vtaknil, a kdor ima ženo in otroke, ta je revež, da se Bogu usmili. Nekteri nimajo nič zimske obleke; eden se je pri delu ranil tako, da so mu zdaj tedni izšteti in vendar od fabrike nikakoršne podpore ne dobiva.

Čez koga naj se nesrečni delavec pritoži? Ali čez podvzetnika? Ali ta je morebiti popolnem postavno ravnal in je morebiti zdaj tako nesrečen kakor delavec. Ali čez konkurenco? A konkurenca je vsem potrebna, onemu, ki kupuje, ker brez nje bi moral predrago plačevati; trgovcu, ker brez nje bi bil preveč zanikern; delavcu samemu, ker bi se brez nje tako ne izuril. Pritožiti se more le čez konkurenco, ki ne pozná nikakoršnih mej in to kar je napravilo konkurenco neomejeno, je naša od Boga odpadla dôba, ki ima za svoj najviši namen služiti mamenu, kopičiti bogastvo.

Te neomejene konkurence ne moremo bolj označiti, kakor če navedemo, kar piše o njej Francoz Jules Morel: „Kako se more gospodarstveni cirkulaciji, potrebna konkurenca spraviti v normalni tir? Bog nam je to postavo zmernega gibanja razodel, ktere bi človeška modrost ne bila mogla najti. Ta postava obstoji v zapovedi nedeljskega počivanja in v prepovedi obrestij. Vaši najbolj slavljeni možjé niso tega razumeli; odpravili so nedeljsko posvečevanje in dovolili obresti. Od tega časa sem gospodarstveno gibanje besno raste. Konkurenca dirja po svetu kot splašen konj; pod svojimi kopiti pomandra reveže in bogatine. Brez prenehanja, brez milosti in usmiljenja nadaljuje svoje klanje in bojišča pri Sedanu, Metzu in Wörthu so le male rane v primeri s krvijo, ki jo konkurenca človeštvu vsak dan vzame.“

„Da, vi ste se smejali, da sv. Tomaž in drugi katoliški cerkveni učeniki pravijo, da se z obrestno pogodbo prodaja čas, do kterega ima le Bog oblast in kteri se ima rabiti le po pravilih, ki nam jih je Bog dal. Zdaj vidite, kam vas je prodani čas pripravil. Pri vas se mora vsak dan po 12, 15 ur delati. Uveli ste ponočno delo, vsled kterega telo in duša otrpneta. Pri vas delajo otroci obeh spolov, preden so razviti. Pri vas se dela ob nedeljah in trudite se, kolikor je v vaši moči, da bi imeli imeni brezbožnik in delavec enak pomen. Ali, ker je jemanje obresti v navadi, imate prav. Obresti hujskajo vaše v obrt vtaknene denarje, obresti, ki ob plačljivem obroku (fälligkeitstermin), ne pusté odšteti niti praznikov, niti noči, niti kaj druzega. „Urà, mrtvi naglo jezdarijo“. Ali obresti še nagleje. Vaši denarji vam morajo od moža, od mašine, od ure obresti dajati. Vaš kapital ne spi, zakaj bi njegovi hlapci spali? Ti sam, podvzetnik, le priznaj, da ne spiš v tej strašni skrbi zarad obresti in konkurence, ki te vedno dalje hujskajo“.

„In vendar je cerkveni nauk te kazni prerokoval in ž njimi žugal“.

„Cerkvena prepoved obresti vravna konkurenco. Kdo si najbolj prizadeva ceno znižati? Tisti, ki se sam vrini. In kdo je ta? Oni, ki ni niti podedoval, niti ima zadostnega kapitala, da bi obrt pričel, in tudi nima toliko zaupanja, da bi si dobil premožnega deležnika; mora tedaj svojo nezadostno posest zastaviti in proti tej zastavi dobi kredit, obrestno posojilo. To je ona umetnost, s ktero se sredstva s početka podvojé. Razvidno je, da mora ta, ki na posodo vzame, biti še enkrat tako predrzen, kakor oni, ki brez dolga začne. Vagati mora to, kar je njegovo in to kar ni njegovega. On je prav tisti, ki je znašel bankerot. Ali, akopram ga je znašel, mu vendar ni nič bolje pri srci, kot izogniti se mu in zategadelj hiti in dirja, ker mu je bankerot vedno za petami. Kdor začne s svojim denarjem, mu ni treba obresti plačevati in zategadel z delavci ložje mileje ravná. Kdor pa s tujim denarjem začne, mora tekmovati z drugimi in od svojega dobička plačevati upniku. Predrzneji mora biti v svojih povzetjih bolj neusmiljen do delavcev, bolj skop

LISTEK.

Dvanajst večerov.

Pogovori doktorja Junija z mladim prijateljem.

(Dalje.)

Enajsti večer.

M. Ne zamerite, g. doktor, danes sem došel malo prekasno, tam dol na cesti sem srečal dva pijanca; kakor dve zverini sta se trgala in klala, komaj smo ju strgali raz sebe. Res, strašen je človek, ko se odpove pameti.

J. Imam že pripravljeno pismo; zdaj pa le sedi semkaj zraven mene in poslušaj: O kratkovidni brezverci, je bilo li treba pribežati k idealizmu, da razumete in razlagate Preširna in tako iz revnega človeka naredite boga (malika), kterega mladina moli in posnemaj! Nam pa, da Preširna razumemo in tolmačimo, ni treba veliko modrovati. Mi vemo, da je človek bistvo iz duše in telesa sestavljeno. Primerno dostojnosti človeške narave je, da je telo, materija, popolnoma pokorno duši, ki je v človeku blaži princip. A skušnja nas uči, da to ni tako in ker ni tako, smatra človeštvo to neredností kot madež človeške narave; krščanstvo pa pravi: to je kazen izvirnega greha. Ker se je duh uprl Bogu, se je v kazen temu uporstvu tudi v človeku telo jelo upirati duhu. Po izvirnem grehu je mesen princip prevladajoč duhovemu: materija in njeno poželenje prehiti duha, ga hoče vidno podjarmiti in njegova dejanja določevati in le kdor vstrajno in več časa mrtviči telo in neredno poželenje, se mu počasi posreči telesnost ukrotiti in jo duhu podvreči; popolnoma sicer prav redko ali celo nikakor ne v tem življenji, izvzemši morda največe svetnike; kdor pa mesenosti ne mrtviči, da jo celó morda skrbno goji, se nagnjenju povsod udaja, nikdar poželenju ničesar ne odreče, v tem se poltost čedalje bolj ukrepi in duha obdá s sponami vedno trdnejšimi. Prosta volja obnemore nasproti krepkim naskokom zdivjane mesenosti, nazadnje se jim ne more že več ustavljati, poltost popolnoma gospodari in vleče voljo, kamor se nagne. Kako resnično nam pesnik sam ta žalostni stan človekov opeva na samem sebi:

— — — — — — — — —
Pogledi, misli in želje goreče!
Vam prostost dam, ker zdravja nimam upa:

Hodite, kamor vedno sla vas vleče,
Vpijanite od sladkega se strupa,
Ki mi razdjal srcè bo hrepeneče.

In:

Otrpnili so udje mi in sklepi.

Ali pomniti je tù, da neredno nagnenje v človeku je mnogotero, kakor so mnogotere reči, ktere lahko poželi. V tem je poželenje očesa po denarji in bogastvu, v onem poželenje grla po jedi ali pijači, v tretjem je neredno spolno poželenje. In to poželenje je med vsemi drugimi najmočnejše, ker ima v človeški naravi sami podlogo in iz nje dobiva nagon, in tem teže je ukrotiti je in brzdati, ker počutke, v kterih se kaže to poželenje, so najbolj občutljivi in v njih se vsa mesenost v človeku kakor v svojem središču zbira. Zatoraj v tem ko človek vsako drugo nagnjenje lahko volji podvrže, tega navadno ne more, ker se mu rodi večkrat proti njegovi volji in traja dalje, kakor bi on hotel. In ako se to poželenje popolnoma uname, vsega človeka s seboj povleče s čarobno močjo, tako, da človek ni nikoli manj človek, kakor tedaj, gola žival. Človek navadno ni vsem tem raznim poželenjem udan, ampak zdaj temu, zdaj onemu. Toda vsak človek je že od narave posebno enemu poželenju podvržen in ta je njegova slaba stran. In ako tega ne kroti in mrtviči, ampak je goji in se mu udá, kmalo čez-nj zmore, si ga popolnoma podvrže, se polasti vseh njegovih tudi dušnih zmožnost. In tak ubogi človek noč ni dan drugega ne misli, kakor ugoditi svojemu poželenju.

v materijalu, kterega krajša in v izdelkih, ktere ponareja. Na vso moč se mora truditi, da bi zmagal poštenega obrtnika, ki zraven njega solidno dela. Včasih se mu posreči ali on je ceno pokvaril kupčiji, pred vsem pa svojim delavcem škodoval."

Tako govori francoski pisatelj. Ta pojasnitev neomejene konkurence je tako primerna, da nam ni treba boljše iskati. V obče se pa po naših mislih dá neomejena konkurenca, faliment in druge moderne prikazni te vrste tako-le razlagati:

Neovrgljivi resnici ste: človek se mora ravnati po naravni postavi in človek je socijalno bitje. Ako človek ravná proti natori, rabeč jo v sebične in napačne namene, vzame jej moči, stori jo nerodovitno, ali z drugimi besedami: narava se maščuje nad krivičnikom, ker mu ne donaša toliko sadu, kakor prej. Človek pa ne živi samo za-se, ampak tudi za druge in v zvezi z drugimi. S poštenim življenjem ne koristi samo sebi, ampak tudi drugim, posebno onim, ki so ž njim v bližnji zvezi in z nerodnim življenjem ni samo sebi, ampak tudi rodovincem, prijateljem v škodo. Zategadel se narava navadno ne maščuje samo nad krivičnikom, nego večidel tudi nad nedolžnimi, ki so s krivičnikom v zvezi.

Industrija ima namen služiti človeštvu, ne pa posameznikom polniti žepe. Pri pošteni industriji se ne dá naenkrat vbogateti, kajti za dobre izdelke je treba veliko stroškov. Kdor je pa najemnik, to je, kdor se pečá z industrijo, pa ne iz nagnenja do industrije, nego le iz hrepenenja po bogastvu, mora izdelke ponarejati ali pa špekulirati na prihodnjo draginjo. Nekaj časa morda gré, industrija morebiti cveté, se ve le navidezno, posamezni postanejo morebiti milijonarji. Ali dolgo ne gré, kmalo se vse prevrne. In ta prevrat, naj se že imenuje faliment ali krah, ne vniči samo krivičnikov, nego pogubi tudi veliko nedolžnih. S—n.

„Luč na nebu".

(Dalje.)

Vprašanje se je vrtelo v prvi vrsti tudi okoli tega, ali sta bila ss. Ciril in Metod, ktera častimo vsi Slovani brez razlike za svoja aposteljna, škofa vzhodne cerkve in toraj podložna Carigrajskemu patrijarhu, ali sta pa izvrševala svoj apostoljski posel v službi rimske cerkve in sta dobila od rimskega papeža škofovsko dostojanstvo. Slovesen sprejem Slovanov v Rimu je povzročil še bolj temeljito razpravljanje tega prevažnega vprašanja, začele so se iskati listine po knjižnicah, ki bi morda pojasnile to vprašanje in važna poročila objavljati. Nasledek je bil, da so se v Oksfordski knjižnici na Angleškem našli važni podatki o delovanji sv. blagovestnikov, ki brezdvojbeno in neovrgljivo dokazujejo, da sta bila ss. Ciril in Metod do svoje smrti v nepretrgani zvezi z Rimom, in da toraj nista mogla biti razširjevalca in zagovornika razkola, ki ga je v njihovi dôbi Carigrajski patrijarh Focij dovršil. Še več zanimivega in važnejšega gradiva je podala vatikanska knjižnica, ki ima več listin prav iz dôbe pokristjanjenja Slovanov po Solunskih bratih; dotično tvarino je objavil arhivar vatikanske knjižnice. Vprašanje, ali sta bila naša blagovestnika razkolnika in podložnika Carigradu, ali pa škofa rimske cerkve, in toraj podložna papežu, je sedaj popolnoma rešeno. Dokazano je, da sta pripadala cel čas svojega delovanja k Rimski cerkvi in sta toraj učila slovanske narode resnice, ktere sta zajemala iz neskaljenega studenca, ki izvira iz skale sv. Petra. Iz tega sledi, da so verniki vzhodne cerkve še le pozneje odpadli od Rima.

Rešitev tega vprašanja, ki je tako povoljna za nas, in pa primera med mladeniško čilostjo in živahnostjo, ki navdaja zapadno cerkev na eni strani in pa otrpnenostjo in nerodovitnostjo razkolništva na drugi, je odprla marsikteremu izmed pravoslavnih oči. Takoj, ko je izšla imenovana okrožnica, se je začelo na vzhodu posebno med Rusi gibanje, ki je dobilo po teh dogodkih še več moči in še vedno raste. Znamenito je to, da so se najvplivnejši možje na Ruskem izrekli za združenje z Rimom, od kterega edino pričakujejo pomoči v sedanjih žalostnih razmerah, v kterih je ruska cerkev pa tudi država. Mogočen vtis na katoličane, kakor še bolj na pravoslavne, so napravile besede ruskega modroslovca Solovjeva, v kterih odločno zahteva združenje z Rimom. Tak predlog, iz ust takega moža je kaj nenavadnega in toraj ni čuda, da je vsa Rusija ostrmela. Nič manj važen ni govor Kijevskega škofa Platona, ki tudi zahteva, naj se združi ruska cerkev z Rimom. Govora obeh mož je „Slovenec" že prinesel. Sploh vse gibanje na Ruskem kaže, da se bližamo važnemu dogodku, ki more biti zapadni cerkvi le v čast in slavo, vzhodni pa v največi dobiček. Zgodnja danica, ki plava nad Rusijo, razširja vedno bolj svoje žarke v vse sloje ondotne družbe in razganja temó predsodkov, ki so najbolj zadrževali združenje. Res ima združenje tudi zdaj še veliko nasprotnikov, ki strastno napadajo Rim, a veliko je že, da so se nekteri najvplivnejši možje proti pravoslavni ozkosrčnosti izjavili, in da so se tudi v najvišjih in odločilnih krajih ruske družbe katoliški cerkvi bolj prijazni nazori vdomačili. Gotovo ne kaže sovraštva do Rima oni carjev ukaz, ki je določil, da se mora papeževa okrožnica proti skrivnim družbam v vseh pravoslavnih cerkvah ljudstvu prebrati.

Tudi pri južnih Slovanih ni vse pri starem, ker kar vlada sv. cerkev Leon XIII. se je tudi tù že mnogo na bolje obrnilo. Posebno pripravlja tù pot združenju slavni Djakovarski škof Strossmayer, čegar postni list, razpravljajoč razmero med grško-slovansko in rimsko cerkvijo, je največe važnosti. Kakor se je poročalo v Rim, se je jelo ljudstvo na balkanskem polotoko zeló gibati in pretresovati vprašanje, ktera cerkev je prava. Da se ne vrši vse po želji sovražnikov združenja, spričujejo opomini pravoslavnih škofov, ki tožijo, da se narod k Rimu nagiblje in pa zatrdila, naj duhovniki pazijo, da se ne razširijo med njega pravoslavni veri nasprotni nazori.

Najveselejše se razcvita katoliška ideja v vzhodni Rumeliji in Macedoniji, kjer so Slovanom tako nasprotni grški duhovniki združenje le še pospešili. Vsako leto prestopi več duhovnikov iz razkolništva k naši veri in navadno tudi ljudstvo ž njim tak korak stori. Glavno središče vsega delovanja za zedinjenje v vzhodni Rumeliji je Plovdin, kjer je katoliška tiskarna in pa semenišče za katoliške duhovnike slovanskega obreda. Tudi šole, bodisi za dečke ali deklice, ktere vodijo katoliški redovniki (redemptoristi) ali redovnice (usmiljene sestre iz Zagreba) silno mnogo dobrega storé.

V Bosni se je pred nekoliko leti vstanovila hirarhija, ki prinaša precej sadú, pa bi ga še mnogo več, ko bi vlada pustila katoliški cerkvi malo več prostosti v njenem delokrogu; tako pa spreobrnjenje skoro bolj ovira, kakor pa pospešuje, kar se je posebno vlani pokazalo v nekem slučaji, ko je hotela neka mahumedanka prestopiti v našo cerkev. Kakor poroča list „Katholische Missionen", ima katoličanstvo tudi v Rumuniji veliko upanje za boljšo prihodnost, ker število spreobrnjenj se od dne do dne množi; posebno veliko storé ondi katoliške šole, ki so že v vseh večih krajih.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. decembra.

Notranje dežele.

Jadransko morje je med *Avstrijo* in *Italijo* gledé ribarstva že silno valovja gnalo. Posebno letos pisalo se je mnogo o pravicah ribarstva ob našem obrežji. Lahi so nesramno trdili, da smejo njihovi čožoti najboljše ribe nam spred nosa poloviti, slovenski listi so se pa za svoje ljudi potegovali. Boj se je pa napravil tudi v resnici, kajti v Spljetu so laškega ribiča umorili in tudi drugod krčile so se pesti. Vse to je bilo povod, da se je sešla v Gorici ribarska komisija obstoječa iz laških in avstrijskih višjih uradnikov, ki so se menda iz pomorske stroke vzeli, da bi bili zavito vprašanje rešili. Posvetovali so se dolgo in sedaj, pravijo, da bodo prišli dotični ukrepi na beli dan v podobi ribarskega pravilnika gledé ribarstva ob avstro-ogerskem in laškem obrežji na adrijanskem morji. Da bo imel večjo veljavo tukaj in tamkaj, dali so mu značaj trgovinske pogodbe. Radovedni smo, kaj bode našim Primorcem prinesel. Da Lahi nikakor ne bodo na škodi, se je tu pa tam že čulo, ko se je konferenca še posvetevala in se je pač po pravici bati, da so avstrijski diplomatje na škodo našega Primorja preveč odjenjali.

Na Dunaji so pri obravnavi, ki je bila pred nekaj dnevi in kjer je bilo 18 *anarhistov* obsojenih v hudo ječo od treh do dvanajst let, njihovi odvetniki-zagovorniki povdarjali, da je v tej pravdi završen poslednji napor anarhistov, za kterim se ni nobenega poskusa več nadjati. Bog daj, da bi bile izrečene besede resnične in ne le pobožna želja dotičnih odvetnikov-zagovornikov. Pač bi bil res skrajni čas, da bi se delavcu in rokodelcem oči odprle, da po tem potu ne bodo ničesar dosegli in da bi pač vselej bolje bilo neslanemu čvekaču, anarhistovemu aposteljnu, hrbet obrniti, kakor pa njegove zapeljive marne poslušati, ki nevednega zapeljanca mnogokrat na leta in leta spravijo v smradljive ječe, kjer pride ob zdravje in marsikteri tudi še ob življenje. Gledé anarhističnega gibanja se ne dá še trditi, da bi bilo že popolnoma pri kraji, pač pa je gotovo, da ima svoj vrhnnec že za seboj. Da se je sploh že toliko na bolje obrnilo, gre zahvala

---

Volja in srce in domišljija napolnjeni so s predmetom njegovega poželenja. Ta se mu povsod upodablja, ga sprejema, da celó v sanjah mu prihaja. Posebno močno in ognjeno je pa to poželenje v spolnem ljubovanji. Gorjé mu, kdor mu služi. Cele dni in tedne, da tudi cela leta druzega ne bo mislil, v drugo reč ne bo imel vprtih svojega duha oči, kakor v izvoljeno osebo: ona mu je pravo bogstvo:

Srcé je moje b'lo oltar,
Pred bogstvo ti, zdaj lepa stvar.

In če tudi misli na druge stvari, če tudi opravlja druga opravila, vendar povsod in povsod, v vseh rečeh, v vseh okolnostih vidi ljubljeno osebo, saj ona mu je v srce, v misli, v domišljijo vrastena, ali bolje, on je ves v nji, v nji vse gleda, vse sodi, si obeta, ona je vedno pri njem, občuduje njeno lepoto v cveticah, gleda njenih oči svitlobo s solnci, ga vsaka ptica spominja nje. On vse na njo donaša, vabi luno, naj ji pové, ali spava, ali je žalostna, ali vesela, zvezde naj jo pozdravljajo, ptice naj ji sporočijo njegove želje, potočka valovi, naj ji odnesó srčen poljub. Vse se mu zdi, da ž njim jo ljubi, jo oznanuje, jo občuduje, ji služi, da vse ž njim joče, vse upa:

Žalostna komu neznana je resnica, da jo ljubim,
V pesnih mojih vedna sama govorica, da jo ljubim!
Vé že noč, ki bridko sliši zdihovati me brez spanja;
Vé že svitla zarja, dneva porodnica, da jo ljubim;
Vé že jutro, vé že poldne, vé že mračni hlad večera itd.

Da je v stanu človek tako strastno ljubiti, tega vendar tajiti ne more nikdo, ki količkaj pozna človeško srce.

Mislimo si toraj mladenča tako strastno vdanega izvoljeni, kar naenkrat ta kakor si bodi pokaže, da za-nj ne mara, izvoli si druzega, s kterim hoče zavezati se do črnega groba. Ubogemu zaljubljenemu kar naenkrat vrženo je bogstvo z oltarja, ugasne mu solnce, mu luna, mu zvezde ugasnejo, mu cvetice obledé, in vse vse, kar mu je pred govorilo o njeni ljubezni, kar mu je pred obetalo, vse, vse mu pravi, da ne njega, da druzega je izvolila. Up živi v srci, dokler je mogoče doseči predmet našega upanja, ko je ta odvzet, up zgine. In ko nam je odvzet predmet, kteri edini nas more osrečiti, kterega, ako nimamo, vse drugo nam ne more dati prave sreče, ko nam je ta odvzet, tedaj up pride v obup, in prav tako se zgodi tudi pri človeku, kteri je nad vse spolno zaljubljen bil v izvoljeno osebo. Obup prazen, strašen obup mu ostane. Z izvoljeno osebo izneveri se mu cel svet, postane nasproten, sovražen, ker sveta, ker reči on ni gledal, kakor v njeni luči, ni cenil, nego kolikor so mu višale, oznanjale ljubezen do izvoljene. Tako toraj stopi v nasprotji z vsem, kar je, kar ga obdaja, ker ž njo vse ga sovraži, vse ga preganja, vse mu je grenko:

Zvedrila se je noč, zija nasproti
Življenja gnjus, nadlog in stisk
Globo brezno brez vse rešne poti.

Da, obup ga drvi v brezno, brez rešne poti, ker edino, kar človeka še tolaži v največi nesreči, je up, a ta mu je unesen, na veke unesen, potem ko:

Oči nje od ljubežni razsvetljene
Smijále so se 'zvoljen'mu naproti,
Bil priča sem nju sreče nezrečene.
Mi pred očmi je v najtemnejšem koti
Pogled ta, brez miru me dalje žene
V obupa brezno po brezkončnem poti.

Tako je toraj Preširen od strastne ljubezni omagan, omamljen, obupan. V obupu, ko ni mogel drugače prenašati reč skelečih srčnih bolečin, utopil se je v vinu:

Navadile so butare se pleča
In grenkega se usta so bokala,
Podplat je koža čez in čez postala,
Ne straši več jo trnovka bodeča.

Nemoralno v strasti utopljeno, nesrečno življenje! In tako življenje, tako nrav se opravičuje, se izgovarjava! Kaj izgovarja? Ono se načelno poveličuje, oboža! To je storil Stritar s svojo kritiko Preširnovih poezij. Daj to mladini brati, kar on piše v uvodu k omenjeni izdaji Preširnovih poezij. (Dalje prih.)

edino le strogemu postopanji sodnij, ki tukaj sploh ne poznajo milosti. Kako je bilo na Dunaji lansko leto osorej, kjer se ljudje iz strahu pred nevidno roko anarhistov že skoraj nič več ganiti niso upali in kako je letos, ko je izjemni stan anarhiste deloma prepodil deloma polovil, ni lahko dopovedati. Razloček med lani in letos je kakor noč in dan. Lani so anarhisti Dunaj strahovali, letos so sami strahovani in prav je tako, kjer gre za občni blagor mirnega prebivalstva nasproti hudodolnikom.

Vnanje države.

Nevolja, o kteri se je po raznih listih pisalo, da je nastala med ***Rimom*** in ***Petrogradom,*** je po najnovejših poročilih že ponehala, kar ni bilo posebno težavno, kajti ona ni imela ne pravega povoda in ne prave podlage. Provzročili so jo bili namreč ruski fanatiki po časnikih, ktere je na dnu srca sklelo, da so se ruski katoliki do svojega duhovnega poglavarja obrnili za pomoč proti zatiranju, ktero jim je od vseh pretilo. Da niso tisti preganjanci pri ruskih birokratih klečeplazili, temveč so se rajši do ljudomilosti papeževe obrnili, od ktere so se večje podpore nadjali, kakor pa od sebičnosti ruskih birokratov, je pravoslavne pope neznansko peklo in zagnali so krik po svojih listih o državni nevarnosti katoliških podanikov. Rim je pa prijel za pero in je pisal na ruski carski dvor. Da je na pravo strmo vdaril, priča nam dogodek, da so razmere že zopet, kakor so bile poprej, in da se bo ruski zastopnik pri sv. stolici takoj zopet v Rim podal, kakor hitro mu poteče odpust, kjer bo delal priprave na ustanovljenje pravega poslaništva, kakor jih imajo druge države. Da je ravno ustanovljenje ruskega poslanstva pri sv. stolu neprecenljive važnosti za Slovane sploh, za ruske katolike pa še posebej, nam pač ni treba dokazovati. Ono bode most, ki bo v teku let vezal obrežje prepada, ki zeva med izhodno ali pravoslavno in zapadno ali katoliško cerkvijo. Čas presrečnega dneva je pač le Enemu znan. Čujejo se pa že razni glasi, zlasti bolj učenih svečenikov, ki kličejo po zjedinjenji rimske in izhodne razkolniške cerkve. Toraj tudi upamo, da ne v predolgem času se bode izvestno tudi zvršilo toliko zaželjeno zedinjenje vseh Slovanov v eno katoliško cerkev Božjo. Naj bi prišel skoraj tisti blaženi trenutek!

Avstrija se ***Bismarku*** laská! Glavni vrednik Bismarkovega lista, gosp. Pindter, ravno tisti, o kterem je v nemškem državnem zboru nek poslanec izrazil Bismarkovo očitanje gledé nelojalnosti opozicije zavračajoč: „Če bo Bismark s tako mero meril državnoljubnost nemških poslancev, potem na vsem Nemškem ne bo druzega domoljuba, oziroma državi zvestega človeka, nego Bismark in Pindter“, — dobil je od avstrijske vlade za zasluge, ki si jih je „Nordd. Allg. Ztg.“ nabrala, avstrijski red železne krone tretje vrste. Nemški cesar Viljem mu je pa dovolil, da ga sme nositi.

Kongo-konferenca se je že zjedinila v šestih točkah gledé novega sveta. Prva točka določuje obsežek novega sveta ob Kongu; ker smo se s tem že pred nekoliko dnevi bavili in njenih geografičnih mejá omenili, preidemo danes k drugi točki. V tej je zagotovljena od zborujočih velesil, ki so ondi zastopane: Nemčija, Avstro-Ogerska, Belgija, Danci, Španija, Združene Države severoamerikanske, Francoska, Velika Britanija (Angleži)) Italija, Nizozemci, Portugal, Rusija, Švedi, Norvežani in Turčija, prosta trgovina vsem narodom, naj pridejo v tiste kraje pod kterokoli zastavo po morji tjekaj. Tretja točka zagotovlja trgovcem, da se ondi od blaga ne bode nikak davek (carina) pobiral izvzemši morda kakih malih stroškov za neizogibljive skupne izdaje pri nadzorovanji trgovine. Vsako drugo pobiranje denarja od ladij in blaga je prepovedano. Četrta točka določuje število let na dvajset, da se ne sme nobena carina pobirati od blaga, potem pa bodo velesile določile, kako da bo zanaprej. Peta točka je namenjena na občno korist trgovcem, ki se bodo ondi naselili in tisti vladi, ki bo ondi za gospodarja, nalaga strogo dolžnost, da ne bo smela ondašnji trgovini vpeljavati nikakih predpravic in drugih monopolov, kakoršnih so pri nas posebno židje pri železniškem prometu vajeni in z njimi na tisoče druzih oškodujejo, ker nihče s takimi tekmovati ne zamore. Tega toraj ondi ne bo. Vsakemu, kdor se bo tamkaj naselil, zagotovlja se ondi brez razločka narodnosti državno varstvo tako gledé njegove osobe, kakor tudi gledé njegovega premičnega in nepremičnega premoženja. Šesta točka napravljena je na korist ondašnjih zamorcev. Vse države namreč, ki bodo ondi tù ali tam gospodarile, se zavežejo zamorce pod svoje varstvo jemati in vse si prizadevati, da jim prižgejo luč duševne omike. Posebno bodo pa pazile, da se bo ondi zatrla kupčija s sužnjimi in da se bo gmotni kakor tudi duševni blagor zamorcev zboljšal. Svoje posebno varstvo naklonile bodo vlade posebno krščanskim misijonarjem, preiskovalcem, učenjakom in njihovim spremljevalcem. Prostost vesti in verska strpljivost se vsakemu zagotovlja tako domačinom kakor ptujcem. Vsakdo sme Bogu služiti kjer in kedar se mu priložnost ponudi; cerkvá, tempeljnov in kapelic zidati se ne bo nobenemu branilo; ravno tako se tudi misijonskim podjetjem ne bodo stavile nikake zapreke.

Izvirni dopisi.

Iz Škofje Loke, 3. decembra. (*Skrb centralne družbe* [*Central-Commission*] *za historične spominke na Dunaji.*) Nedavno Vam je od tukaj poročal dopisnik, da je občeznani Graus, pravi ocenjevalec cerkvene umetnosti, pregledaval tukajšne cerkve. Od vseh pa so mu mestna farna cerkev sv. Jakoba in podružnici v Crngrobu in na Suhi najbolj dopadle. Posamezne oddelke, naj si bodo kipi ali slikarije, je celó fotografiral in obljubil jih v svojem listu „Kirchenschmuck“ obelodaniti. Posebno pri cerkvi na Suhi se je čudil umetnim slikam presbiterja; od teh trdi, da so gotovo iz 15. stoletja. Slišal je pri tej priliki tudi, da se misli ta podružnica letos nekoliko popraviti.

Gotovo je moral omenjeni gospod vrhovnemu vodstvu za starinske reči na Dunaji kaj o tem poročati, vsaj drugači si ne moremo razlagati dopisa, kterega je poslala po kapiteljskem konzistoriji „centralna družba za ohranjenje historičnih spominkov na Dunaji“ mestnemu župniku v Škofji Loki. Ta dopis se glasi:

„Centralna družba je zvedela, da misli vis. čast. gosp. mestni župnik v Škofji Loki podružnico sv. Janeza Krst. na Suhi nekoliko popraviti. Dasiravno pa centralni družbi ta pobožni sklep popolnoma vgaja in ga radostno pozdravlja, si vendar predrzne pri tem podjetji nekaj priporočiti. Omenjena cerkev ima namreč še dobro ohranjene umetne slike iz 15. stoletja in dasi je bila cerkev gotovo v teku časa večkrat prebeljena, vendar slike niso škode trpele. Da se to umetno delo še za naprej ohrani, priporoča centralna družba, naj bi se popravljanje ondotne cerkve prepustilo skušenemu umetniku. Centralna družba bo prav z veseljem ali naravnost, ali pa po svojih izvedenci vis. čast. mestnega župnika s svètom podpirala.“

Memogredé bodi omenjeno, da duh. svèt. Bl. Šoklič pri popravljanji cerkve na Suhi nikakor ni imel namena se umetnih slik kaj dotakniti, le tlak in obok pri ladji cerkve se bo na novo napravil. Za nas je bil pričujoči dopis v tej zadevi nepotreben, jasno pa iz tega vidimo, kako vestno spolnuje ta družba svoj namen: ohraniti in varovati umetne starinske spominke.

Iz Konjic, 2. decembra. (*Pogreb dr. Anton Prus-a.*) Tužna majka Slovenija zgubila je zopet zvestega svojega sina, Mali Štajar odličnega narodnjaka, Konjiška okolica, da, ves Konjiški okraj neprestrašenega narodnega voditelja, Konjiška občina zvedenega svetovalca — občespoštovana Prusova rodbina pa najboljšega hišnega gospodarja in očeta.

Od včeraj zjutraj dvornega in sodnijskega odvetnika g. dr. Antona Prus-a ni več med nami. Po dolgi bolezni bil je tako okreval, da je kot ozdravljen že hodil po trgu in po svojem poslu — je na sv. Andreja večer v krogu svoje rodbine se po navadi razveseljeval, se zdrav v postelj vlegel, pa predenj je zadnja ura meseca novembra odbila — napadla ga je nova bolezen, ki je v pičlih dveh urah, vkljub urni zdravniški pomoči — njegovemu blagemu življenju v 51. letu starosti konec storila. On, ki je četrto božjo zapoved izborno spolnoval nad svojo staro materjo, želel je tudi kot veren sin sv. katoliške cerkve z njenimi svetimi zakramenti se okrepčati za hojo v dolgo večnost. „Pokličite mi gosp. kaplana“, je dja! sam odločno, ko je videl, da vsa podana zdravila več ne pomagajo. Poklicani č. g. kaplan hitel je, kar se mu je dalo iz gorke postelje k postelji umirajočega narodnjaka, pa kaj da ga je nemila smrt prehitela.

Umirajoči spozná, da mu ni več živeti — voda zalivala mu je pljuče — zato se poslovi od svoje blage soproge, s ktero je bil le 12 let z vezjo najsrečnejše ljubezni zvezan, in od svojih štirih nedoraslih otrok, rekoč: „Rad bi še bil med vami, pa vidim, da moram umreti“. Otroci ihté poljubujejo očetovo roko, ki jih je učila, svarila, pa tudi za bodočnost dobro preskrbela. Nato se glasno prekriža, spoznovavši presv. Trojico, še enkrat zakašlja in — zdihne svojo dušo v roke svojega Stvarnika.

Tugo in žaljevanje njegove zbrane družine zamore ti znabiti tvoja domišljija slikati, moje poró je ni v stanu popisati. Ta žalost postala je kmalo splošna. Kmet kakor tržan, Nemec kakor Slovenec, da celó politični nasprotniki pokojnega bili so presunjeni, ko se je včeraj jutro razglasila vest o nagli smrti g. dr. Antona Prus-a.

Od vseh krajev, da celó z visokega Pohorja, hiteli so ljudje k mrtvaškemu odru pokojnega gosp. doktorja ne le rajncega gledat, ampak tudi za njegov dušni mir in pokoj molit. Vsak je občutil prebritko zgubo, ki ga je zadela. Bil je pokojni gosp. doktor mož, kakoršnih Slovenija žalibože le malo šteje — kakoršnih tem težje pogreša. Po vsi moči si je prizadeval kmetu kakor sotržanu k boljšemu stanju pripomagati. Kot posebna pripomočka spoznal je: narodno zavest ali probujenost in pa gmotno neodvisnost narodnjakov od nasprotne stranke. Včakal je lep sad svojega prizadevanja. Narodna zavest skazala se je zmagonosno pri zadnjih volitvah v deželni zbor — in tisti dan, ko so se letos volitve deželnih poslancev za kmečke občine na Štajarskem tako sijajno zvršile, tisti dan vstanovil je v zvezi z nekterimi rodoljubi „Konjiško posojilnico“ — ki je v osmih tednih svojega obstanka takošen denarni promet imela, da bi si enacega pokojni ne bil nikoli zamogel domišljevati. Treba le obojno to polje skrbno obdelovati, da ne zaduši ljulika malomarnosti in mlačnosti zasejanega dobrega semena. Prusove zasluge ostanejo nepozabljive.

Koliko spoštovanja da je pokojni vžival, dopričal je današnji pogreb, ki je bil tako sijajen, da so Konjice še malo takošnjih vidile. Dasiravno je zima gorkomer do 18° R. potisnila, prišli so iz spoštovanja in ljubezni do pokojnega čč. duhovniki vseh bližnjih fará, kamor je glas o nagli smrti dospel, rajnemu zadnjo čast skazat. Konjice ovile so se v žalostno opravo. Raz občinske hiše plapolal je velik mrtvački prapor — ulice pa so bile polne pogrebnikov, kterim se je britka žalost za rajnim na licu brala. Ob treh popoludne blagoslovili so preč. gosp. nadžupnik vpričo 10 duhovnikov, vseh Konjiških uradnikov in tržanov, vpričo številnih odličnih gostov in mnogobrojne množice praznično oblečenega kmečkega ljudstva, ki so od blizo in daleč k pogrebu prihiteli, truplo pokojnega dr. Antona Prus-a v njegovi zapuščeni hiši, od kodar se je sprevod pomikal skoz razsvitlen Konjiški trg na pokopališče pri sv. Ani nad Konjicami. Krasno krsto pokrivalo je mnogo krasnih vencev, ktere so kinčali narodni trakovi. Udje prostovoljne Konjiške požarne straže so svetili ob krsti, za ktero so v selzé utopljeni stopali le nekteri njegovi sorodniki, ker drugim je deloma prevelika bolest, deloma preslaba pot zabranila se te prežalostne slovesnosti osebno vdeleževati.

Kraj zadnjega počitka našel je pokojni, ki je v življenji prav rad zahajal v duhovske kroge, zahajal vselej iz blagih namenov, našel ga je sredi med dvema pokojnima Konjiškima nadžupnikoma, med grobom svojega strica nadžupnika, Antona Terkuča, in med grobom svojega tudi prerano umrlega prijatelja nadžupnika, dr. Jožefa Ulage. Preč. gosp. nadžupnik, Franc Mikuš, ki je pokojnemu poslednjo posteljico blagoslovil, povabil je zbrano množico za dušni mir rajnega moliti s temi besedami:

„Molimo za r. gosp. dr. Antona Prusa, odličnega narodnjaka in častitega odvetnika, da bi usmiljeni Bog, ki je rajnega po svojih nezapopadljivih sklepih tako naglo iz tega sveta poklical, njegovo dušo k sebi v nebesa vzel. Očenaš . . .“ Ko se je ta molitev opravila, zadonijo nad odprtim grobom mili glasovi pevcev „Celjske čitalnice“, kteri je bil pokojni častni ud. Živa duša se ni ganila, dokler pevci niso izpeli globoko v srce segajočega zbora: „Nad zvezdami“. Radi bi še bili zrli v odprti grob, pa večerno solnce se nam je bilo med tem za gore potopilo in morali smo „dvor miru“ pa tudi dvor prevelike žalosti zapustiti, ker jel ga je mrzel mrak pokrivati.

Celjske čitalniške pevce in nekaj spoštovateljev pokojnega dr. Antona Prusa, povabil je njegov nečak, g. dr. Karol Prus, zdravnik v Konjicah, potem v svoje stanovanje na kupico vina in na kratek razgovor. Da se je govorilo le o življenji in smrti prerano umrlega odvetnika in narodnega voditelja, g. Antona Prusa, ni treba posebej omenjati. Nikakor pa ne morem skleniti teh vrstic, brez da bi poprej ne omenil par krasnih napitnic, v kterih sta dva Celjska pevca, eden hišni posestnik, drugi nadepolni pravnik, z odbrano in navdušeno besedo preslavljala velike zasluge pokojnega za probujenje narodne zavesti in za zboljšanje gmotnega stanu našega ljudstva, ter zaostale k vstrajnosti spodbujala. Le prehitro prišla je ura ločitve, ki je pogrebnike na vse vetrove razpršila. Rajnki dr. Anton Prus naj pa v miru počiva!

Domače novice.

(*Premil. knezoškof dr. Jakob Missia*), pride v četrtek 11. t. m. popoludne stalno v Ljubljano.

(*Prečastiti duhovščini Ljubljanske škofije*) naznanuje ravno izšli škofijski list, da bode 14. junija po presvitlem cesarju Franc Jožefu imenovani, po Nj. svetosti papežu Leonu XIII. 10. novembra potrjeni knezoškof Ljubljanski, kanonik Sekovske škofije, premil. gosp. Jakob Missia, prihodnjo nedeljo 7. decembra po prevzvišenem Sekovskemu knezoškofu Janezu Zwergerjn posvečen, ter 14. dec. slovesno zasedel sedež Ljubljanske stolnice ter prevzel vladarstvo Ljubljanske škofije. Vsem duhovnikom je naročeno to veselo novico svojim faranom prihodnjo nedeljo naznaniti, ter jih opominjati k ljubezni, spoštovanji in pokorščini do novega višjega pastirja, kteri jim hoče biti vedno skrben pastir in oče. Zarad tega je ukazano, da naj se pred izpostavljenim presv. R. T. v vseh farnih cerkvah drugo in tretjo adventno nedeljo slovesno božja služba obhaja ter pri sveti maši privzame molitev „Deus omnium fidelium pastor et rector“ (ex missa in anniv. elect. seu consecr. Eppi.) ter naj se tudi spominja z imenom pri vsaki sv. maši in očitni službi božji prevzvišenega knezoškofa. Ob enem so povabljeni prečastiti gospodje dekani in drugi duhovniki, ki zamorejo brez škode službe božje vdeležiti se slovesne intronizacije ter priti s talarjem, koretljom in biretom 14. decembra ob 9. uri v obednico duhovnega semenišča.

(*Duhovske spremembe v Ljubljanski škofiji.*) Č. g. Jožef Regen pride za farnega oskrbnika na Vojsko. — Prestavljeni so čč. gg.: Janez Vakselj v Poljane nad Loko, Franjo Marešič v Višnjo goro, Leopold Zaletel v Št. Vid nad Ljubljano in Anton Berce v Borovnico. — Č. g. Matej Kljun gre v začasni pokoj.

(*Ali je potreba v Ljubljani nemške ljudske šole?*) To je sedaj pri nas vprašanje na dnevnem redu, o kterem se pa tudi še zvečer mnogo govori. Potreba jo je, kakor tretjega očesa v glavo in kakor petega kolesa na kola!! 114 tukajšnih Nemcev prosilo je za tako šolo, češ, da imajo 202 za šolo godnih otrok. Razdelimo teh 202 otrok najprej na dvoje in recimo 100 je fantov in 102 deklet. Za nemške otroke v Ljubljani že imamo nemško šolo in ta je c. kr. vadnica, kjer so še celó napisi nad durmi nemški. 100 fantov po 4 razredih razdeljenih spada na razred po 25 in niti toliko jih ni pravih Nemcev, toraj še vedno za 15 na razred premalo, da bi jih vadnica vseh ne sprejela, kajti ona jih sprejema po 40 v vsak razred. Za fante toraj šole treba ni! Dekleta imajo prostor v notranji šoli pri čč. gg. uršulinkah, dalje na c. kr. vadnici ravno toliko kakor fantje, konečno pa oboji tudi še pri protestantih, kar so tako večinoma. Nam mora pred vsem šolska mladina naše narodnosti pri srci biti, in nikakor nam ni umljivo, kako se zamore narodnjak sploh za napravo nemške šole poganjati, ako neče lastni narodnosti grmanizatorskega noža na grlo nastaviti. Nič bi ne rekli, ki bi se Nemcem res očividna krivica godila! Toda temu ni tako! Krivica je izmišljena in po ravno tistem kopitu osnovana, kakor Schmerlingova volilna sistema. Vsaka reč ima svoje pravo in tako tudi ta!

(*Nemška šola.*) Kakor telegram iz Ljubljane „Tr. Tgbl.“ poroča, je c. k. deželni šolski svèt Ljubljanskemu magistratu na njegovo odbitje naprave nemške ljudske šole iz občinskega premoženja ukazal, da mora napraviti tako šolo iz občinskega premoženja.

(*Nova zadruga velikošolcev,*) ki se ponašajo z izmišljenim imenom „Deutschkrainer“ (kar se drugače pravi „Kočevarji“), stopila bo v Božiči v življenje. Ime ji bo „Carniolia“. Kakor „Gr. Tagespošta“ piše, so ji pravila od deželne vlade že potrjena. Koliko jih le bo? Sicer pa že „tres faciunt collegium“.

(*„Ljudsko knjižnico“*), snopiče po 8 kr. s poštnino vred jela bo izdajati Leonova tiskarna v Mariboru na korist našega priprostega ljudstva. Na mesec prideta po dva po štiri tiskane pole obsežajoča snopiča na svitlo. Kakor se čuje, bode „Ljudska knjižnica“ prinašala naši odrasli mladini mične povesti iz nemščine in druzih slovanskih jezikov na naš slovenski jezik preložene, in to tako dolgo, dokler se ne postavi toliko na noge, da bo zamogla dobre domače povesti dobrim in spretnim pisateljem pošteno nagradovati. Kdor se naroči na njo za celo leto plača 1 gld. 70 kr., za pol leta 90 kr. in za eno četrt leta 48 kr. Prvi zvezek izide že proti koncu tega meseca. Podjetje je hvalevredno, cena občudovanja vredno nizka in že zategadelj zasluži največje podpore. Le bi svetovali, da naj prenizka cena ne zapelje g. izdajatelja do malovrednih proizvodov, tako gledé vsebine kakor tudi jezika. Sicer pa mu voščimo najboljšega vspeha, ki ga bo tudi dosegel in ga mora doseči, ako bo pošteno blago po taki ceni prodajal. Prosit!

(*Vabilo na slavnost*), ktero priredi akademično društvo „Slovenija“ na Dunaji dr. Francetu Preširnu v spomin dne 9. decembra t. l. Začetek ob 7. uri zvečer. Dvorana: „Hôtel zur Stadt Wien“ (VIII., Lange Gasse 15). — Spored: A. 1. Pozdrav predsednika. — 2. A. Foerster: „Pobratimija“, zbor. — 3. Slavnostni govor, govori g. * * * — 4. a) Hlavka: „Nezakonska mati“, zbor; b) K. Mašek: „Ukazi“, zbor. — 5. a) Chopin: Scherzi; b) Kalauz: „Što se bore misli moje“, igra na klavir gospica Bogomila Š . . . . ova. — 6. A. Hajdrih: „Hercegovska“, zbor. — 7. Umlauf: Concert Phantasie II. igra na citre g. J. Hostnik. — 8. Dr. B. Ipavic: „Vojaška“, zbor. — 9. F. Majer: „Tičica gozdna“, čveterospev. — 10. J. Kocijančič: „Venec slovenskih narodnih pesni“, zbor. — B. Zabava. Pevovodja gosp. Jan. Jirik. — Klavir gosp. Bösendorferja.

(*Slovenci*), ki hodite v Trst, pozor! Čuvajte se ondi prijaznih ljudi, ki Vam ponujajo zlat denar v zameno ali pa na prodaj. Ponarejen je in ne krajcarja vreden. Gorjé vam, če se daste preslepariti, kajti ob vse boste, kar ste zanj dali. Tržaška policija je sicer takim tičem redno za petami, toda povsod ona vendar-le ne more biti. Zaprla jih je pa že te dni nekaj.

(*Ogenj*) je nastal v Tržaški bolnici, včeraj popoludne ob 4. uri, ki pa ni mnogo škode učinil, če tudi je rudeči petelin že po strehi praskal in razkopaval. Mestni gasilci so takoj pritisnili in ogenj zadušili. Škoda, da je pri tej priložnosti nekemu gasilcu spodletelo, da se je s strehe na tla prekopicnil. Po izreku zdravnikov se na veliko srečo ni mnogo poškodoval.

(*Prusova rodbina*) ne izhaja iz Pruskega, ampak je prave slovenske korenine. Oče nedavno v Konjicah pokopanega odvetnika dr. Antona Prusa se je iz Gorice v Konjice kot kjučarski mojster pred leti naselil. V farnih maticah (krstni knjigi) je rodbinsko ime bilo pravilno pisano Brus. Pa tadanji nemški učitelj v Konjicah Babler prekrstil je našega slovenskega Brusa v Prussa, in ker ga je s tako napisanim spričevalom odposlal na Celjsko gimnazijo, so ga tam vedno rajše pisali po tem nemčurskem pravopisu, kakor po slovenskem. Tako je polagoma nepravilna pisava postala običajna. Ko se e narodna zavest probudila, pridržal je pokojni g. dr. Prus sicer staro začetnico 'P pa odbacnil je obešen mu drugi s. Zasebno se je pa tudi pogostoma podpisoval Brus, kakor se je rodbinsko ime nekdaj glasilo.

(*Lekarna*) v Cittanovi, isterskem mestu ob morji ležečem, se oddaja potom konkurza. Farmacevti, ki se čutijo sposobne, vlagajo naj svoje prošnje do 15. t. m. na ondašnje c. kr. okrajno glavarstvo.

(*Reka ima nov svetilnik*) na morji. Dodelali so ga bili na nasipu „Marija Terezija“ letos meseca novembra in na 27. minolega meseca so ga z veliko slovesnostjo prižgali. Ta posel, ki ga bo odslej nadalje oskrboval dotični čuvaj ali kak umirovljen pilot, opravil je prvokrat Reški guverner sam ob ¼ na 9 zvečer, godba je pa zaigrala v trenutku, ko je iz višine 31·1 metrov šinil prvi žarek moderne „morske zvezde“ po morji, ki tudi v viharni noči sija z valovi boreči se ladiji nadepolno nasproti in jo pripelje varno luko. Luč njegova, ki se vrti in je takole na vsakih petnajst sekund za nekaj časa vidljiva, sega po morji na 33·000 metrov daleč ali pa 17·8 morskih milj, kar je skoraj polpeto uro daleč. Ta svetilnik je le za 0·4 metra nižji, kakor Tržaški, gledé krepke svitlobe ga pa daleč presega. Veljal je 32.000 gld. in sicer temelj njegov 6400 gld., stolp 10.600 gld. in svetilnica z optičnim aparatom vred pa 15.000 gld. Sostavljen je iz vlitega železa tako, da se da brez škođe zopet saksebi vzeti in na drug kraj prenesti.

Telegrami.

London, 4. decembra. Po najnovejših poročilih iz Dongole pravijo, da je Mahdi umrl, Vrjetnih dokazov pa ni.

Washington, 4. decembra. V senatu se je predlagalo, naj se kovanje srebrnih dolarjev za vedno opusti.

Tujci.

3. decembra.

Pri *Maliči:* Odenthal, Hausner, Böck, Bart, Wessel, trgovci, z Dunaja. — Ljudevit Franz, pos. tovarne, iz Lipnice. — Buchreiner, trgovec, iz Trsta. — Muley, zasebnik, z Vrhnike. — Fuchs, zasebnik, iz Reke.

Pri *Slonu:* Mat. Wakonigg, trgovec, s soprogo, iz Rateč pri Zid. m. — Lazar Stojanovič, trgovec, iz Prijedvora. — Karl Giorge, trgevec, iz Št. Vincenca. — M. Todina, trgovec, iz Pazna. — Josip Kreutz, gojzdar, iz Bosiljeva.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

5. decembra.

Papirna renta po 100 gld. . . .	81 gl.	10	kr.
Sreberna „ „ „ „	83 „	25	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta . .	104 „	70	„
Papirna renta, davka prosta . . .	97 „	45	„
Akcije avstr.-ogerske banke . .	871 „	—	„
Kreditne akcije	306 „	30	„
London	123 „	20	„
Srebro	— „	—	„
Ces. cekini	5 „	77	„
Francoski napoleond.	9 „	75	„
Nemške marke	60 „	15	„

Od 4. decembra.

Ogerska zlata renta 6%	123 gl.	75	kr.
„ „ „ 4%	96 „	20	„
„ papirna renta 5%	91 „	05	„
Akcije anglo-avstr. banke . . 200 gld.	105 „	—	„
„ Länderbanke	104 „	20	„
„ avst.-oger. Lloyda v Trstu . .	571 „	—	„
„ državne železnice	309 „	80	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl. . .	213 „	—	„
4% državne srečke iz l. 1854 . 250 gl.	125 „	75	„
4% „ „ „ „ 1860 . 500 „	136 „	10	„
Državne srečke iz l. 1864 . . 100 „	171 „	50	„
„ „ „ „ 1864 . . 50 „	170 „	50	„
Kreditne srečke . . . . . 100 „	180 „	—	„
Ljubljanske srečke . . . . . 20 „	23 „	—	„
Rudolfove srečke . . . . . 10 „	18 „	25	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice . .	110 „	—	„
„ „ Ferdinandove sev. „ . .	105 „	25	„
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac. . .	104 „	50	„

V **Katoliški Bukvarni v Ljubljani** se dobivajo naslednje knjige:

Horae diurnae

Breviarii Romani.

Natis leta 1884 v Ratisboni.

Velikost knjige je 13 cm. in širjava 9 cm., tako da je prav pripravna za v žepu nositi. — Cena vezani knjigi je: v finem črnem šagrinastem usnji z zlato obrezo samo 3 gld.; je pa tudi v bolj priprostih vezih v zalogi in sicer po 2 gld. in 2 gld. 40 kr.

Graduale

de tempore et de sanctis juxta Rituum Sacrosanctae Romanae Ecclesiae cum cantu.

Natis leta 1882.

S pridevkom:

Additamenta

ad Graduale Romanum sive Missae novissimae Sanctorum A. S. R. C. pro ecclesia universali praescriptae aut aliquibus locis concessae cum cantu.

Natisnjeno leta 1884.

Veljá v pol-šagrinastem usnji 3 gld.

Organum comitans

ad

Graduale Romanum

a Haberl et Hanisch.

1884.

Veljá v pol-šagrinastem usnji 7 gl. 20 kr.

Imamo jo!!

Po vstrajnih študijah posrečilo se je **dr. pl. Bendenu** izumiti

pomado za lase,

o kteri se lahko z dobro vestjo reče, **da je na svojem mestu.** V čisto kratkem času po tej pomadi priraste gosta in krepka brada, kakor tudi lasje; zabranjuje pa tudi izpadanje las. **Izumnik je porok za brezpogojen vspeh.** (50)

Steklenica velja 2 gld. a. v.

Edina prava se dobi pri izumniku dr. pl. Benden-u v Pragi, Salmove ulice štev. 7, kamor je treba denar predposlati.

Izdajatelj in odgovorni vrednik *Jožef Jerič.*

Tisk „Katoliške“ Tiskarne v Ljubljani.